

3. CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

3.1 Zaměření školy

Motivační název školního vzdělávacího programu: **MAXIM** (kvalitním vzděláváním žáků podporovat dosažení maxima osobního rozvoje každého jednotlivce)

Po provedené analýze podmínek školy, možností a potřeb žáků a požadavků rodičů bylo zaměření školy upřesněno do podoby následujících vzdělávacích priorit:

- 1) Maximálně rozvíjet osobnost každého žáka – respektovat individualitu každého jedince.
- 2) Poskytovat všem žákům kvalitní základní vzdělávání zaměřené na životní praxi a na další studium, podporovat rozvoj matematické a finanční gramotnosti.
- 3) Poskytovat žákům se speciálními vzdělávacími potřebami a žákům nadaným takové základní vzdělávání, jehož obsah, formy a metody odpovídají jejich vzdělávacím potřebám a možnostem.
- 4) Vést žáky k pochopení vztahů člověka a životního prostředí a k jeho ochraně, k ekologii a environmentální výchově, rozvíjet přírodovědnou gramotnost žáků a vztah k regionu.
- 5) Podporovat rozvíjení pohybových dovedností žáků ve školních i mimoškolních sportovních aktivitách.
- 6) Podporovat rozvíjení estetického cítění a dovedností ve školních a mimoškolních aktivitách.
- 7) Rozvíjet komunikační dovednosti žáků:
  - v mateřském jazyce,
  - v cizím jazyce,
  - v informačních a komunikačních technologiích,
  - v sociálních vztazích.
- 8) Podporovat začlenění osobnostní a sociální výchovy žáků jako samozřejmé a běžné součásti celého výchovně vzdělávacího procesu. Podporovat a cíleně působit na utváření sebedůvěry žáků a jejich smyslu pro úctu, slušnost a toleranci.

Profil absolventa naší školy:

- je aktivní v poznávání světa, používá získané informace
- rozhoduje se samostatně, poradí si při řešení problémů
- otevřeně naslouchá, nemá zábrany při komunikaci s okolím
- je psychicky odolný vůči negativním jevům kolem sebe a vůči stresu
- uvědomuje si význam a osobní zodpovědnost za své zdraví, svůj životní styl přizpůsobuje potřebě pečovat o zdraví
- aktivně se účastní ochrany a utváření životního prostředí

3.2 Výchovné a vzdělávací strategie

Výchovné a vzdělávací strategie představují společné postupy, které vedou k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků. Klíčové kompetence mají žákům pomáhat při získávání základu všeobecného vzdělání. Je to souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. Jejich výběr a pojetí vychází z hodnot obecně přijímaných ve společnosti a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence jedince přispívají k jeho vzdělávání, spokojenému a úspěšnému životu a k posilování funkcí občanské společnosti.

Smyslem a cílem vzdělávání je vybavit všechny žáky souborem klíčových kompetencí na úrovni, která je pro ně dosažitelná, a připravit je tak na další vzdělávání a uplatnění ve společnosti. **Osvojování klíčových kompetencí je proces dlouhodobý a složitý, který má svůj počátek v předškolním vzdělávání, pokračuje v základním a středním vzdělávání a postupně se dotváří v dalším průběhu života. Úroveň klíčových kompetencí, které žáci dosáhnou na konci**

základního vzdělávání, nelze ještě považovat za konečnou, ale získané klíčové kompetence tvoří důležitý základ pro celoživotní učení žáka, jeho vstup do života a do pracovního procesu.

Klíčové kompetence nestojí vedle sebe izolovaně, různými způsoby se prolínají, jsou multifunkční, mají nadpředmětovou podobu a lze je získat vždy jen jako výsledek celkového procesu vzdělávání. **Proto k jejich utváření a rozvíjení musí směřovat a přispívat veškerý vzdělávací obsah i aktivity a činnosti, které ve škole probíhají.**

Naše motto zní: "Klíčové kompetence nemůže žákům pomáhat vytvářet a rozvíjet ten, kdo si je dosud nevytvořil sám a kdo je sám v sobě dále nerozvíjí." Osobnost pedagoga a jeho osobní příklad považujeme za nejpodstatnější součást výchovně vzdělávacího procesu.

KOMPETENCE K UČENÍ vést žáky k zodpovědnosti za své vzdělávání, umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení	• Vedeme žáky k zodpovědnosti za jejich vzdělávání a za jejich „budoucnost“ - připravujeme je na celoživotní učení. • Vedeme sebe, žáky a rodiče k tomu, že důležitější jsou získané dovednosti a znalosti, než známka na vysvědčení. • Na praktických příkladech blízkých žákovi vysvětlujeme smysl a cíl učení a posilujeme pozitivní vztah k učení. • Podporujeme samostatnost a tvořivost, různé přijatelné způsoby dosažení cíle. • Učíme žáky plánovat, organizovat a vyhodnocovat jejich činnosti. • Učíme práci s chybou. • Ve výuce se zaměřujeme prioritně na „aktivní“ dovednosti, učivo používáme jako prostředek k jejich získání. • Ve výuce zřetelně rozlišujeme základní učivo a učivo rozšiřující (doplňující). • Učíme žáky vyhledávat, zpracovávat a používat potřebné informace v literatuře a na internetu. • Ve všech vyučovacích předmětech podporujeme používání cizího jazyka a výpočetní techniky. • Umožňujeme žákovi pozorovat a experimentovat, porovnávat výsledky a vyvozovat závěry. • Na začátku hodiny vždy žáky seznámíme s cílem VH, na konci VH vždy s žáky zhodnotíme jeho dosažení. • Uplatňujeme individuální přístup k žákovi, výsledky posuzujeme vždy z pohledu „přidané hodnoty“. • Motivujeme k učení – snažíme se cíleně vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení. • Při hodnocení používáme ve zřetelné převaze prvky pozitivní motivace. Učíme trpělivosti, povzbuzujeme.

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů	• Učíme žáky nebát se problémů („problémy byly, jsou a budou - problém není hrozba, ale výzva“). • Vytvářením praktických problémových úloh a situací učíme žáky prakticky problémy řešit. • Na modelových příkladech ve svých předmětech naučíme žáky algoritmu řešení problémů. • Podporujeme různé přijatelné způsoby řešení problému. • Podporujeme netradiční (originální) způsoby řešení problémů. • Podporujeme samostatnost, tvořivost a logické myšlení. • Podporujeme týmovou spolupráci při řešení problémů. • Podporujeme využívání moderní techniky při řešení problémů. • Při řešení problémů učíme žáky používat metodu „SWOT analýza“ a metodu „brainstorming“. • V rámci svých předmětů učíme, jak některým problémům předcházet. • Ve škole i při mimoškolních akcích průběžně monitorujeme, jak žáci řešení problémů prakticky zvládají.
KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ vést žáky k otevřené, všestranné a účinné komunikaci	• Prioritně se zaměřujeme na rozvíjení komunikačních dovedností žáků v mateřském jazyce, v cizím jazyce, v informačních a komunikačních technologiích a v sociálních vztazích. • Podporujeme různé formy komunikace na „mezinárodní úrovni“ v rámci Evropy i světa. • Klademe důraz na „kulturní úroveň“ komunikace. • Netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků, zaměstnanců školy i rodičů. • Ve všech vyučovacích předmětech podporujeme používání cizího jazyka a výpočetní techniky. • Vedeme žáky k tomu, aby otevřeně vyjadřovali svůj názor podpořený logickými argumenty. • Podporujeme kritiku a sebekritiku. • Učíme žáky publikovat a prezentovat své názory a myšlenky (školní časopis, místní tisk, web, power pointové prezentace apod.). • Podporujeme přátelskou komunikaci mezi žáky z různých tříd, ročníků, věkových kategorií. • Vedeme žáky k pozitivnímu vnímání své školy, své obce, sebe a ostatních lidí. • Vedeme žáky k pozitivní prezentaci a reprezentaci svojí osoby a svojí školy na veřejnosti. • Připravujeme žáky na zvládnutí komunikace s jinými lidmi v obtížných a ohrožujících situacích. • Důsledně vyžadujeme dodržování pravidel stanovených ve školním řádu, v rádech odborných pracoven, řádu akcí mimo školu apod. a umožňujeme žákům podílet se na sestavování těchto pravidel. • Učíme žáky naslouchat druhým, jako nezbytný prvek účinné mezilidské komunikace. • Učíme žáky „asertivnímu chování“ a „nonverbální komunikaci“.

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat, pracovat v týmu, respektovat a hodnotit práci vlastní i druhých	• Minimalizujeme používání frontální metody výuky, podporujeme skupinovou výuku a kooperativní vyučování. • Podporujeme „inkluzi“ („začlenění“) - volíme formy práce, které pojímají různorodý kolektiv třídy jako mozaiku vzájemně se doplňujících kvalit, umožňujících vzájemnou inspiraci a učení s cílem dosahování osobního maxima každého člena třídního kolektivu. • Učíme žáky pracovat v týmech, učíme je vnímat vzájemné odlišnosti jako podmínku efektivní spolupráce. • Rozvíjíme schopnost žáků zastávat v týmu různé role. • Učíme žáky kriticky hodnotit práci (význam) týmu, svoji práci (význam) v týmu i práci (význam) ostat. členů týmu. • Podporujeme vzájemnou pomoc žáků, vytváříme situace, kdy se žáci vzájemně potřebují. • Upevňujeme v žácích vědomí, že ve spolupráci lze lépe naplňovat osobní i společné cíle. • Podporujeme integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do třídních kolektivů. • Netolerujeme projevy rasismu, xenofobie a nacionalismu. • Ve výuce podporujeme koedukovanou výchovu dětí. Průběžně monitorujeme sociální vztahy ve třídě, skupině. • Učíme žáky k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky. • Důsledně vyžadujeme dodržování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se žáci sami podíleli.
KOMPETENCE OBČANSKÉ vychovávat žáky - jako svobodné občany, plnící si své povinnosti, uplatňující svá práva a respektující práva druhých, - jako osobnosti zodpovědné za svůj život, své zdraví a za své životní prostředí, - jako ohleduplné bytosti, schopné a ochotné účinně pomoci v různých situacích	• Netolerujeme sociálně patologické projevy chování (drogy, šikana, kriminalita mládeže). • Netolerujeme projevy rasismu, xenofobie a nacionalismu. • Netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků, zaměstnanců školy i rodičů. • Netolerujeme nekamarádské chování a odmítnutí požadované pomoci. • Netolerujeme žádnou podobu (aktivní, pasivní, otevřenou, skrytou) podpory výše uvedených negativních jevů. • Důsledně dbáme na dodržování pravidel chování ve škole, stanovených ve vnitřních normách školy. • Vedeme žáky k sebeúctě a k úctě k druhým lidem. • Na konkrétních modelových příkladech demonstrujeme pozitivní a negativní projevy chování lidí. • Podporujeme různé formální i neformální způsoby spolupráce s obcí, policií, složkami IZS apod. • V rámci svých předmětů, v třídnických hodinách i na mimoškolních akcích upevňujeme žádoucí pozitivní formy chování žáků a kolektivy tříd. • Neustále monitorujeme chování žáků, včas přijímáme účinná opatření. • Využíváme pomoci a zkušeností odborníků - výchovných poradců, PPP, OPD, policie. • Rozumně a zodpovědně využíváme dostupných prostředků výchovných opatření – s ohledem na jejich účinnost. • Kázeňské přestupky řešíme individuálně, princip kolektivní viny a kolektivního potrestání nepřipouštíme. • Jakoukoliv formu agrese žáka na učitele nebereme osobně, ale jako útok na roli učitele. • Problémy řešíme věcně, rozumně, spravedlivě, vždy bez emocí a osobní zášti. • Dodržujeme zásadu „že tu není špatný žák, jsou tu jen špatné projevy jeho chování“. • Při kázeňských problémech žáků se vždy snažíme zjistit jejich motiv. • V rámci svých předmětů a své působnosti seznamujeme žáky s vhodnými právními normami. • Vedeme žáky k aktivní ochraně jejich zdraví, a k ochraně životního prostředí.

	• Nabízíme žákům vhodné pozitivní aktivity (kulturní, sportovní, rekreační apod.) jako protipól nežádoucím sociálně patologickým jevům. • V hodnocení žáků ve zřetelné převaze uplatňujeme prvky pozitivní motivace. • Jsme vždy připraveni komukoliv z žáků podat pomocnou ruku.
KOMPETENCE PRACOVNÍ vést žáky k pozitivnímu vztahu k práci, naučit žáky používat při práci vhodné materiály, nástroje a technologie, naučit žáky chránit své zdraví při práci, pomoci žákům při volbě jejich budoucího povolání	• Vedeme žáky k pozitivnímu vztahu k práci. Žádnou práci netrestáme. Snahu vždy pochválíme. • Při výuce vytváříme podnětné a tvořivé pracovní prostředí. Měníme pracovní podmínky, žáky vedeme k adaptaci na nové pracovní podmínky. • Důsledně žáky vedeme k dodržování vymezených pravidel, ochraně zdraví a k plnění svých povinností a závazků. • Různými formami (exkurze, film, beseda apod.) seznamujeme žáky s různými profesemi – cíleně ujasňujeme představu žáků o reálné podobě jejich budoucího povolání a o volbě dalšího studia. • Cíleně motivujeme žáky k dosažení jimi zvoleného dalšího studia.

3.3 Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných

Jsme jedinou školou v okolí 10 km, která může splnit podmínku menšího počtu žáků ve třídách a umožnit tak integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných se skutečným individuálním přístupem během běžného celodenního výchovně vzdělávacího procesu. Naši školu navštěvuje řada žáků, u kterých byla (na různé úrovni postižení) diagnostikována specifická porucha učení, specifická porucha chování a také vada řeči. Stále více rodičů žáků s diagnostikovanou SPU a SPCH z okolních obcí (kterým byl doporučen malý kolektiv třídy) žádá o přijetí svých dětí k základnímu vzdělávání na naší škole. Z těchto důvodů patří mezi vzdělávací priority ŠVP právě bod č. 3), dle kterého budeme „**Poskytovat žákům se speciálními vzdělávacími potřebami a žákům nadaným takové základní vzdělávání, jehož obsah, formy a metody odpovídají jejich vzdělávacím potřebám a možnostem.**“

Při zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami škola uplatňuje především inkluzivní a žáků mimořádně nadaných individuální přístup.

Inkluzivní přístup k zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných (obecně – žáků s různými vzdělávacími možnostmi a různými vzdělávacími potřebami) spočívá především ve volbě vhodných forem a metod práce jednotlivými vyučujícími v konkrétních třídních kolektivech (skupinách žáků), zvolené tak, aby umožnily plné individuální rozvíjení schopností žáků (s ohledem na jejich různé individuální možnosti, potřeby a odlišnosti).

V praxi se jedná o upřednostňování takových forem a metod práce, které pojmají různorodý kolektiv třídy jako mozaiku vzájemně doplňujících se kvalit, umožňujících vzájemnou inspiraci a učení s cílem dosahování osobního maxima každého člena třídního kolektivu. Při důsledném uplatňování tohoto přístupu:

- nejsou děti v procesu vyučování a učení na sobě nezávislé, ale vzájemně se v učebních situacích potřebují,
- uvědomují si svůj význam pro kolektiv a význam kolektivu pro sebe,
- věří, že ve spolupráci lze naplňovat osobní i společné cíle,
- vnímají odlišnost jako podmínku efektivní spolupráce.

3.3.1 Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření²¹. Tito žáci mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření z výčtu uvedeného v § 16 školského zákona. Podpůrná opatření realizuje škola a školské zařízení.

Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů. Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení na základě plánu pedagogické podpory (PLPP). Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením ŠPZ²³. Začlenění podpůrných opatření do jednotlivých stupňů stanoví Příloha č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.

Pojetí vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními

Při plánování a realizaci vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními je třeba mít na zřeteli fakt, že se žáci ve svých individuálních vzdělávacích potřebách a možnostech liší. Účelem podpory vzdělávání těchto žáků je plné zapojení a maximální využití vzdělávacího potenciálu každého žáka s ohledem na jeho individuální možnosti a schopnosti. Pedagog tomu přizpůsobuje své vzdělávací strategie na základě stanovených podpůrných opatření. Pravidla pro použití podpůrných opatření školou a školským zařízením stanovuje vyhláška č. 27/2016 Sb.

Závazný rámec pro obsahové a organizační zabezpečení základního vzdělávání všech žáků vymezuje RVP ZV, který je východiskem pro tvorbu ŠVP. Podle ŠVP se uskutečňuje vzdělávání všech žáků dané školy. Pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními prvního stupně je ŠVP podkladem pro zpracování **PLPP** a pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními od druhého stupně podkladem pro tvorbu **IVP**. PLPP a IVP zpracovává škola, konkrétně třídní učitel, na 2.stupni ve spolupráci s vyučujícími ostatních předmětů.

Na úrovni IVP je možné na doporučení ŠPZ (v případech stanovených Přílohou č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.) v rámci podpůrných opatření **upravit očekávané výstupy stanovené ŠVP**²⁴, případně **upravit vzdělávací obsah**²⁵ tak, aby byl zajištěn soulad mezi vzdělávacími požadavky a skutečnými možnostmi žáků a aby vzdělávání směřovalo k dosažení jejich osobního maxima.

K úpravám očekávaných výstupů stanovených v ŠVP se využívá podpůrné opatření IVP. To umožňuje u žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními od třetího stupně podpory (týká se žáků s lehkým mentálním postižením)²⁶ upravovat očekávané výstupy vzdělávání, případně je možné přizpůsobit i výběr učiva. Upravené očekávané výstupy pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními vzdělávané podle RVP ZV musí být na vyšší úrovni, než jsou očekávané výstupy stanovené v RVP ZŠS.

Úpravy obsahu a realizace vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními od třetího stupně podpůrných opatření jsou předmětem **metodické podpory**. Pedagogickým pracovníkům bude zajištěna metodická podpora formou dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

K úpravám vzdělávacích obsahů stanovených v ŠVP dochází v IVP žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními od třetího stupně (týká se žáků s lehkým mentálním postižením). To znamená, že **části vzdělávacích obsahů některých vzdělávacích oborů lze nahradit jinými vzdělávacími obsahy** nebo **celý vzdělávací obsah některého vzdělávacího oboru lze nahradit obsahem jiného vzdělávacího oboru**²⁷, který lépe vyhovuje jejich vzdělávacím možnostem. V IVP žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními třetího stupně (týká se žáků s lehkým mentálním postižením) a

čtvrtého stupně lze v souvislosti s náhradou části nebo celého vzdělávacího obsahu vzdělávacích oborů změnit minimální časové dotace vzdělávacích oblastí (oborů) stanovené v kapitole 7 RVP ZV.

Pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními spočívajícími v úpravě vzdělávacích obsahů může být v souladu s principy individualizace a diferenciací vzdělávání zařazována do IVP na doporučení ŠPZ **speciálně pedagogická²⁸ a pedagogická intervence²⁹**. Počet vyučovacích hodin předmětů speciálně pedagogické péče je v závislosti na stupni podpory stanoven v Příloze č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb. Časová dotace na předměty speciálně pedagogické péče je poskytována z disponibilní časové dotace.

Při vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením je třeba zohledňovat jejich specifika: problémy v učení – čtení, psaní, počítání; nepřesné vnímání času; obtížné rozlišování podstatného a podružného; neschopnost pracovat s abstrakcí; snížená možnost učit se na základě zkušenosti, pracovat se změnou; problémy s technikou učení; problémy s porozuměním významu slov; krátkodobá paměť neumožňující dobré fungování pracovní paměti, malá představivost; nedostatečná jazyková způsobilost, nižší schopnost číst a pamatovat si čtené, řešit problémy a vnímat souvislosti.

Mezi podpůrná opatření, která se kromě běžných pedagogických opatření ve vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením osvědčují, patří například posilování kognitivních schopností s využitím dynamických a tréninkových postupů, intervence s využitím specifických, speciálně pedagogických metodik a rozvojových materiálů; pravidelné a systematické doučování ve škole, podpora přípravy na školu v rodině, podpora osvojování jazykových dovedností, podpora poskytovaná v součinnosti asistenta pedagoga³⁰.

Systém péče o žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními ve škole

V ŠVP škola stanoví:

- pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování PLPP;
- pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování IVP.

V ŠVP může škola případně stanovit:

- pravidla pro zapojení dalších subjektů do systému vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (zájmové organizace, vzdělávací instituce, sponzoři atd.);
- zodpovědné osoby a jejich role v systému péče o žáky se speciálními vzdělávacími
- zodpovědné osoby a jejich role v systému péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami;
- specifikace provádění podpůrných opatření a úprav vzdělávacího procesu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, jakými jsou například: dělení a spojování hodin, prodloužení základního vzdělávání na 10 let, odlišná délka vyučovacích hodin;
- učební osnovy předmětů speciálně pedagogické péče.

Příklady konkrétních zaměření předmětů speciálně pedagogické péče jsou uvedeny v Příloze č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb. Osnovy předmětů speciálně pedagogické péče jsou v ŠVP vytvářeny podle specifik obtíží žáků, škola dodržuje nejvyšší počet povinných vyučovacích hodin, případně využívá jejich dělení.

V případě škol a tříd zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona jsou v ŠVP vždy uváděny předměty speciálně pedagogické péče, ostatní školy tak činí v případě poskytování tohoto podpůrného opatření konkrétnímu žákovi.

Škola zřízená podle § 16 odst. 9 vypracuje samostatný ŠVP podle RVP ZV. V případě třídy zřízené podle § 16 odst. 9 může škola vypracovat ŠVP například formou přílohy ke stávajícímu ŠVP (příloha bude mít strukturu ŠVP, ale nebudou v ní uvedeny ty části, které by kopírovaly stávající ŠVP).

Podmínky vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními

Pro úspěšné vzdělávání těchto žáků je potřebné zabezpečit (případně umožnit):

- uplatňování principu diferenciacce a individualizace vzdělávacího procesu při organizaci činností a při stanovování obsahu, forem i metod výuky;
- všechna stanovená podpůrná opatření³¹ při vzdělávání žáků;
- při vzdělávání žáka, který nemůže vnímat řeč sluchem, jako součást podpůrných opatření vzdělávání v komunikačním systému, který odpovídá jeho potřebám a s jehož užíváním má zkušenost³²;
- při vzdělávání žáka, který při komunikaci využívá prostředky alternativní nebo augmentativní komunikace, jako součást podpůrných opatření vzdělávání v komunikačním systému, který odpovídá jeho vzdělávacím potřebám³³;
- v odůvodněných případech odlišnou délku vyučovacích hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo dělení a spojování vyučovacích hodin³⁴;
- pro žáky uvedené v § 16 odst. 9 školského zákona případné prodloužení základního vzdělávání na deset ročníků³⁵;
- formativní hodnocení vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami;
- spolupráci se zákonnými zástupci žáka, školskými poradenskými zařízeními a odbornými pracovníky školního poradenského pracoviště, v případě potřeby spolupráci s odborníky mimo oblast školství (zejména při tvorbě IVP);
- spolupráci s ostatními školami.

3.3.1.1 Zabezpečení výuky žáků se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním

Zde se jedná v převážné většině o žáky se specifickými vývojovými poruchami učení. Pro tyto žáky je charakteristické, že podávané školní výkony neodpovídají jejich rozumové úrovni. Svým obsahem se vzdělávací proces u žáků se SPU (specifické poruchy učení) zásadně neodlišuje od vzdělávání ostatních žáků. Vzhledem k tomu, že se poruchy (DL, DG, DOG) projevují zpočátku hlavně v Čj, je zapotřebí, aby zejména v hodinách tohoto předmětu bylo přihlédnuto k jejich postižení.

Pro každého žáka jsou vyhrazeny časové bloky ambulantních nácviků určené především k reedukaci. Do bloků ambulantních nácviků mají možnost docházet všichni žáci, kterým byla (na různé úrovni postižení) diagnostikována specifická vývojová porucha učení a chování či vada řeči. Ambulantní nácviky (logopedické, dyslektické) vedou kvalifikované učitelky 1. stupně v době před začátkem vyučování, nebo po skončení vyučování dle stanoveného časového rozvrhu, který je pravidelně aktualizován. Aktualizace vyplývá hlavně z nově vzniklé potřeby (např. zařazení nově diagnostikovaného žáka, vyřazení žáka z evidence, větší frekvence zařazení ambulantních bloků pro žáka, individuální nácvik, zařazení do dvojic apod.), nebo se změnou rozvrhu v novém školním roce. Nácviky probíhají zpravidla individuálně (v rozsahu 20 minut na žáka), nebo výjimečně ve dvojicích. Vedoucí ambulantních nácviků spolupracují s rodiči, výchovnou poradkyní, PPP a aktivně spolupracují s ostatními učiteli při vytváření individuálních vzdělávacích plánů pro žáky.

Tato forma individuálního přístupu zaměřená na reedukaci je pro žáky důležitá, vhodná a prospěšná. Pomáhá jim zvládat, vyrovnávat a překonávat individuální odlišnosti, uvědomovat si vlastní kvalitu osobnosti.

K těžším formám SPUCH ředitelka žádá a zajišťuje přidělení asistenta pedagoga.

ŠVP podporuje především inkluzi, o čemž svědčí některé z výše uvedených výchovně vzdělávacích strategií (zejména těch, které se týkají kompetencí sociálních a personálních).

3.3.1.2 Zabezpečení výuky žáků se sociálním znevýhodněním

Hlavním problémem při vzdělávání žáků z kulturně odlišného prostředí je ve většině případů nedostatečná znalost jazyka. Největší pozornost je tedy potřeba věnovat jeho osvojení. Jestliže žák nezná základní pojmy v Čj, je nutná individuální pomoc. Možností je zařazení dítěte do „kroužku zdokonalování českého jazyka“ (douchovací hodiny) s individuálním přístupem. Kroužek by byl veden třídní učitelkou 1. ročníku, případně jiným učitelem školy se specializací na Čj.

3.3.1.3 Zabezpečení výuky žáků - cizinců

I zde je největším problémem zvládnutí českého jazyka. Druhým problémem je různá věková skladba těchto žáků.

Naše škola by byla pomocníkem rodičů při vyhledávání škol, kde jsou realizovány kurzy českého jazyka pro tyto žáky - cizince. Zároveň by bylo nutné tyto žáky začlenit do kolektivu dětí tak, aby byla zajištěna vzájemná velmi dobrá a přátelská komunikace mezi dětmi. Tak si každý žák – cizinec velmi rychle osvojí základní slovní zásobu. Na tu je pak možné navázat při další výuce čtení, psaní a základů gramatiky.

Vzhledem k tomu, že drtivá většina těchto dětí má skutečný zájem o velmi dobré zvládnutí českého jazyka a dosažení dobrých studijních výsledků, je skutečně nutný zejména první impuls při vstupu do školy a třídního kolektivu, ostatní bývá velmi rychlým procesem s dobrými výsledky.

Naše škola vzdělává i podle §38 děti s tzv. zahraniční docházkou. V letošním školním roce máme 3 žáky se zahraniční docházkou.

3.3.2 Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných

Mimořádně nadaní žáci mají své specifické vzdělávací potřeby, na něž je třeba reagovat a vytvářet pro ně vhodné podmínky. Při zjišťování mimořádného nadání žáků škola spolupracuje s poradenským pracovištěm se souhlasem zákonných zástupců žáka a na základě závěrů odborného vyšetření sestavuje a realizuje IVP. Mimořádně nadaní žáci mohou být přeřazeni do vyššího ročníku na základě komisionální zkoušky nebo jim může být nabídnut přestup na ZŠ s rozšířenou výukou předmětů nebo vstup na víceleté gymnázium. V případě potřeby škola zajišťuje takovým žákům pomoc v přípravě na přijímací řízení.

V rámci výuky je možné zařazovat práci podle nadání žáka v diferencované skupině. Pro nadané žáky učitel připravuje a zadává školní práci, která odpovídá a rozvíjí úroveň jeho dovedností v oblasti jeho nadání. Nadaní žáci individuálně nebo skupinově mohou navštěvovat vybrané bloky výuky ve vyšším ročníku.

Individuální péče pedagogických pracovníků o žáky se na škole projevuje zapojením a následně úspěchy žáků v soutěžích a olympiádách v různých oblastech vzdělávání.

Specifika mimořádně nadaných žáků:

- žák svými znalostmi přesahuje stanovené požadavky
- problematický přístup k pravidlům školní práce
- tendence k vytváření vlastních pravidel
- sklon k perfekcionismu a s tím související způsob komunikace s učiteli, který může být i kontroverzní
- vlastní pracovní tempo
- vytváření vlastních postupů řešení úloh, které umožňují kreativitu
- malá ochota ke spolupráci v kolektivu
- rychlá orientace v učebních postupech
- záliba v řešení problémových úloh zvláště ve spojitosti s vysokými schopnostmi oboru; přeceňování svých schopností u žáků s pohybovým nadáním
- kvalitní koncentrace, dobrá paměť, hledání a nacházení kreativních postupů
- vhléd do vlastního učení
- zvýšená motivace k rozšiřování základního učiva do hloubky, především ve vyučovacích předmětech, které reprezentují nadání dítěte
- potřeba projevení a uplatnění znalostí a dovedností ve školním prostředí

Pro vytváření pozitivního klimatu mimořádně nadaným žákům je zapotřebí dostatek vnímavosti okolí ke specifickým žákům. Škola například může upravit způsoby výuky. Při vzdělávání mimořádně nadaných žáků by měl způsob výuky žáků vycházet důsledně z principů individualizace a vnitřní diferenciaci. Příklady pedagogicko-organizačních úprav:

- individuální vzdělávací plány
- doplnění, rozšíření a prohloubení vzdělávacího obsahu
- zadávání specifických úkolů
- zapojení do samostatných a rozsáhlejších prací a projektů
- vnitřní diferenciaci žáků v některých předmětech
- přeskočení ročníku po vykonání rozdílových zkoušek
- zahájení povinné školní docházky před dosažením šesti let věku

Nicméně je nutné stále komunikovat jak s rodiči žáka, tak i s PPP poradnou.

V případě, že takovýto žák se rozhodne zůstat na škole i na druhém stupni a neodejít na víceleté gymnázium, je nutné mu věnovat individuální péči a jeho schopnosti rozvíjet také formou různých znalostních soutěží či olympiád.

Nadaným žákem se rozumí jedinec, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Za mimořádně nadaného žáka se v souladu s vyhláškou č. 27/2016 Sb. považuje žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností³⁶.

Pojetí péče o nadané a mimořádně nadané žáky ve škole

Škola je povinna vytvářet ve svém školním vzdělávacím programu a při jeho realizaci podmínky k co největšímu využití potenciálu každého žáka s ohledem na jeho individuální možnosti. To platí v plné míře i pro vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných.

Výuka žáků by měla probíhat takovým způsobem, aby byl stimulován rozvoj jejich potenciálu včetně různých druhů nadání a aby se tato nadání mohla ve škole projevit a pokud možno i uplatnit a dále rozvíjet.

Škola je povinna využít pro podporu nadání a mimořádného nadání podpůrných opatření podle individuálních vzdělávacích potřeb žáků v rozsahu prvního až čtvrtého stupně podpory³⁷.

Při vyhledávání nadaných a mimořádně nadaných žáků je třeba věnovat pozornost i žákům se speciálními vzdělávacími potřebami.

System péče o nadané a mimořádně nadané žáky ve škole

Při vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků vychází způsob jejich vzdělávání důsledně z principu nejlepšího zájmu žáka.

V ŠVP škola stanoví:

- pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování PLPP nadaného a mimořádně nadaného žáka;
- pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování IVP³⁸ mimořádně nadaného žáka.

V ŠVP může škola případně stanovit:

- zodpovědné osoby a jejich role v systému péče o nadané a mimořádně nadané žáky;

- pravidla pro zapojení dalších subjektů do systému péče o nadané a mimořádně nadané žáky školy (zájmové organizace, vzdělávací instituce, sponzoři atd.);
- specifikace provádění podpůrných opatření a úprav vzdělávacího procesu nadaných a mimořádně nadaných žáků jakými jsou například:
- předčasný nástup dítěte ke školní docházce;
- vzdělávání skupiny mimořádně nadaných žáků v jednom či více vyučovacích předmětech;
- specializované třídy pro vzdělávání mimořádně nadaných žáků;
- účast žáka na výuce jednoho nebo více vyučovacích předmětů ve vyšších ročnících školy nebo v jiné škole;
- občasné (dočasné) vytváření skupin pro vybrané předměty s otevřenou možností volby na straně žáka;
- obohacování vzdělávacího obsahu;
- zadávání specifických úkolů, projektů;
- příprava a účast na soutěžích včetně celostátních a mezinárodních kol;
- nabídka volitelných vyučovacích předmětů, nepovinných předmětů a zájmových aktivit.

3.3.3 Způsob zpracování učebních osnov jednotlivých vzdělávacích oborů v ŠVP

Zpracování učebních osnov jednotlivých vyučovacích předmětů ve ŠVP do podoby konkrétních, jednoznačných, srozumitelných a hodnotitelných dovedností, umožňuje poměrně jednoduše uplatňovat individuální přístup k žákovi. **Cílem výuky je vždy některá z konkrétních aktivních dovedností formulovaných jako konkretizovaný výstup žáka v učebních osnovách každého vyučovacích předmětu. Prostředkem jejího dosažení je uvedené konkretizované učivo. Rozsah konkretizovaného učiva lze v hodině přizpůsobit možnostem a schopnostem žáka. Pro žáky s různými vzdělávacími potřebami tak nemusejí být vytvářeny různé učební osnovy.**

3.3.4 ŠVP a komplexní pojetí zabezpečení výuky pro žáky s různými vzdělávacími potřebami

ŠVP vnímá zabezpečení výuky pro žáky s rozdílnými vzdělávacími potřebami komplexně. Patří sem:

- důsledné uplatňování výchovně vzdělávacích strategií ŠVP ve výuce,
- vhodně volené formy a metody práce vyučujícími podporující inkluzi,
- spolupráce vyučujících s výchovnou poradkyní a metodičkou primární prevence ve škole
- spolupráce ZŠ s PPP,
- způsob zpracování učebních osnov ŠVP.

3.3.5 Prevence sociálně patologických jevů na základě preventivního programu

Preventivní program školy zasahuje především do předmětu Občanská a rodinná výchova - tedy do oboru Výchova ke zdraví. Metodik prevence vytváří ve spolupráci s pedagogickým týmem „Minimální preventivní program“ pro daný školní rok. Koordinuje jeho realizaci. Součástí prevence jsou metody výuky – otevřený dialog a vstřícný vztah učitele a žáka, komunikace s rodiči. Prevence probíhá i v rámci výuky jednotlivých vzdělávacích oblastí i při realizaci průřezových témat.

Metodik a výchovný poradce jsou v kontaktu s oddělením péče o dítě příslušných úřadů a kurátory pro děti a mládež a sdruženími poskytující služby v této oblasti. Škola monitoruje rizika sociálně patologických jevů a při varovných signálech koordinuje postup metodik primární prevence spolupracuje s výchovným poradcem, svolává setkání s rodiči, konzultace s žáky a nabízí podporu a poradenství. Škola využívá vybrané programy v oblasti prevence sociálně patologických jevů. Do oblasti prevence jsou zapojeni žáci i prostřednictvím PEER programu dle aktuální nabídky.

3.3.6 Psychologická péče

Na všechny pedagogické pracovníky školy se mohou žáci kdykoli ve škole obrátit a požádat je o konzultaci a podporu v obtížných psychosociálních situacích. Výchovný poradce školy pomáhá s řešením konfliktů mezi žáky, podporuje optimální komunikaci mezi rodiči, učiteli a žáky. Podporuje rozvoj pozitivních vztahů a řešení konfliktů v rámci třídy. Nabízí individuální pohovory rodičům v případě psychosociální krize v souvislosti s výchovou, péčí o děti, vztahem mezi rodiči a dítětem. Poskytuje konzultace a podporu učitelům v práci s žákem s potížemi v učení, v chování, v sebepojetí, ve vztahu k učiteli, k druhým lidem. Podává informace o dalších subjektech zajišťujících psychologickou a sociální péči.

3.4 Průřezová témata

Průřezová témata reprezentují okruhy aktuálních problémů současného světa a stávají se významnou a nedílnou součástí základního vzdělávání. V etapě základního vzdělávání jsou vymezena tato průřezová témata:

PT 1 – Osobnostní a sociální výchova

PT 2 – Výchova demokratického občana

PT 3 – Výchova k myšlení v evropských souvislostech

PT 4 – Multikulturní výchova

PT 5 – Environmentální výchova

PT 6 – Mediální výchova

3.4.1 Začlenění průřezových témat (PT)

Průřezová témata začleňují vyučující do svých hodin podle potřeby a obsahu učiva a použijí mezipředmětové vztahy pro osvojení klíčových kompetencí žáky. Průřezová témata jsou zakomponována do ročních plánů práce školy podle ročníků v průměru 1 – 2 krát měsíčně tak, aby byla respektována časová dotace v jednotlivých ročnících dle pravidelného týdenního rozvrhu. Za přípravu a realizaci konkrétních témat jsou zodpovědní vyučující (zpravidla vyučující daných vzdělávacích oborů, tj. na prvním stupni většinou třídní učitelé). Plán průřezových témat je přílohou ŠVP Maxim. Od šk.roku 2015/2016 realizujeme plnění PT prostřednictvím tzv. projektových dnů (PD). Obsah PD je zpracován ve zvláštní příloze.

Zkratky: PT=průřezové téma

EV=environmentální výchova

MV=mediální vých.

MKV=multikulturní vých.

OSV=osobnostní a sociální vých.

VDO=výchova demokratického občana

VMEGS=výchova myšlení v evropských a globálních souvislostech

3.5 Pravidla pro zařazování žáků do jednotlivých tříd a skupin

Na prvním stupni základní školy již nedochází ke spojování žáků různých ročníků do jedné třídy. Na druhém stupni základní školy jsou žáci různých tříd spojováni do skupiny při výuce předmětů výchovného charakteru a volitelných předmětů a jazyků. Do školy jsou přijímáni žáci se speciálními vzdělávacími potřebami z okolních obcí na doporučení PPP.

Ředitel školy rozhoduje:

- a) o spojení různých ročníků do tříd a o počtu tříd na prvním stupni ZŠ,
- b) o spojení různých tříd druhého stupně ZŠ do skupin při výuce předmětů výchovného charakteru a volitelných předmětů a o počtu skupin, s přihlédnutím k následujícím skutečnostem:
  - vzdělávací program
  - vzdělávací obsah
  - počet žáků v ročníku
  - počet žáků ve třídě
  - skladba třídního kolektivu (poměr chlapců a dívek, počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, skladba žáků s kázeňskými problémy)

Skupiny se na druhém stupni ZŠ zřizují při počtu nejméně 10 žáků, volitelný předmět může mít minimálně 7 žáků.

Ředitel školy rozhodne o zařazení žáka do jednotlivé třídy a skupiny s přihlédnutím k následujícím skutečnostem:

- a) naplněnost třídy a skupiny
- b) věkové zvláštnosti žáka
- c) skladba třídního kolektivu (poměr chlapců a dívek, počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, skladba žáků s kázeňskými problémy),
- d) důvody uvedené v žádosti zákonného zástupce žáka,
- e) vyjádření školského poradenského zařízení,
- f) vyjádření třídních učitelů,
- g) u žáka – cizince jazyková úroveň.

3.6. Volitelné předměty

Volitelné předměty si vybírají žáci na II.stupni od 6.ročníku v dotaci 2 hodiny týdně. Ve školním roce 2010/2011 si vybrali Základy ruského jazyka (ZRj), Základy německého jazyka(ZNj) a Etickou a osobnostní výchovu (EOv). V roce 2011/2012 si místo německého jazyka vybrali sportovní hry (SH). V roce 2012/2013 zůstaly VP beze změny. V roce 2013/2014 jsme vzhledem k povinné výuce druhého cizího jazyka změnili nabídku a místo jazyků jsme zavedli nový předmět Přírodovědný seminář (PřS), Matematický seminář (MS), SH a EOv zůstaly beze změny. V roce 2014/2015 rovněž beze změny. V roce 2015/2016 se z důvodu nízkého počtu žáků na 2.st. vyučovaly pouze 2 předměty: Přs a EOv. V roce 2016/2017 beze změny. V roce 2017/2018 beze změny.